

David Šimeček:
Sammenlikning av norrøn og urnordisk substantivbøyning

Autor se během studia na fakultě věnoval vývoji severogermánských jazyků a výsledkem tohoto zájmu je předložená diplomová práce. Práce je záslužná už svým diachronním tématem, které – vzhledem k jeho značné obtížnosti – bývá v diplomových pracích opomíjeno. Autor porovnává skloňování podstatných jmen v praseverštině a staroseverštině, vysvětluje základní změny a jejich příčiny a za novátorské lze označit jeho kritické zamyšlení nad terminologií, která se tradičně používá v sekundární literatuře, i když si uživatelé zpravidla jsou vědomi jejích nedostatků.

Práce je rozdělena do tří kapitol a je doplněna přílohami s přehledem sledovaných jevů. V první kapitole autor popisuje skloňování substantiv v praseverštině. Nejprve vysvětluje pojem stěžejní pro celou práci – deklinační vzor (*bøyningsklasse*) – a jednotlivé vzory (podle kmenů skloňovaných substantiv) popisuje tak, jak je to v sekundární literatuře k tomuto vývojovému období běžné. Kapitulu zakončuje vlastními postřehy. Ve druhé kapitole popisuje skloňování v následující etapě, ve staroseverštině. Věnuje se fonologickým, morfofonologickým a morfologickým pravidlům a zejména pak jednotlivým vzorům. Zde se již kriticky vyjadřuje k zažitě terminologii a diachronizujícímu pohledu na stanovení deklinačních vzorů a zavádí vlastní členění substantiv do vzorů. Logickým vyústěním je pak poslední kapitola, kde shrnuje různé přístupy pojetí tříd substantiv a tyto názory obohacuje vlastními komentáři. Stěžejním názorem je pak konstatování, že rozdělení substantiv do tříd v gramatikách staroseverštiny vychází z nekonzistentní aplikace synchronních a diachronních kritérií.

Připomínky a otázky:

- V kapitole 1.1 není zřejmé, proč se autor věnuje zrovna tématům rozebíraným v podkapitolách (zejména 1.1.4 a 1.1.5). Tyto kapitoly, ve kterých se již pojednává o konkrétních deklinačních vzorech (třídách), navíc předcházejí kapitole 1.2, ve které jsou jednotlivé třídy představeny.
- V kapitole 1.2.1 autor uvádí, že *a*-kmeny jsou pokračováním praindoevropských *o*-kmenů. I vzhledem k zaměření práce by bylo zajímavé tuto změnu vokálů popsat. (Pro úplnost dodejme, že autor stručně zmiňuje skloňování substantiv i v praindoevropštině, avšak až v kapitole 1.3.1., která by pro přehlednost měla být úvodní kapitolou.)
- Není vysvětlen pojem *eh₂-stammer* (str. 20).
- Z jakého zdroje autor vychází u popisu skloňování v praindoevropštině?
- Na základě čeho vytvořil autor přílohy 3 a 4 (nebo i číselné údaje na str. 78)?
- Co autor rozumí pod výrazem intenzivní kontakt maskulin a feminin (str. 78, začátek kapitoly 3.1.2)? (Opomímám, že stylisticky je tato vazba nevhodná.)

Práce je přehledná, autor názorně vysvětluje veškerou problematiku, takže by práce měla být přístupná i lingvistům, kteří se dosud tématu nevěnovali. Tento fakt ještě dokresluje srozumitelný jazyk práce. Ta je psána velice dobrou norštinou. Minimálně se vyskytují drobné chyby, např. v určenosti (*disse to grupper* – str. 15, *andre kapitlet ... det tredje kapittelet* – zde navíc stylistická chyba, oba příklady na str. 12), ve slovosledu ve vedlejších větách (*Men det er klart at i praksis er det ikke mulig...*, str. 38), v použití předložek (*syn av hvordan...*, str. 38, nebo *markerthets teori* místo *teori om markerthet*, str. 81), v interpunkci (konsekventně chybějící čárky před spojkou *og* nebo po vedlejší větě), používání různých typů uvozovek. Jako stylistickou neobratnost bychom mohli označit konstrukce typu *Det tredje kapittelet nevner hva...* místo příhodnějšího *Det nevnes i...* (str. 12), *Urordiske a-stammer fortsetter urie. o-stammer...* (str. 19), *O-stammer tilhørte bare feminina.* (str. 20), *Den følgende framstillingen tar et forskjellig perspektiv...* (místo *Følgende framstilling går ut fra et annerledes perspektiv...*, str. 39). Vzhledem k charakteru práce je nevhodné i použití tzv. garpegenitivu (*Syrett sin rekonstruksjon*, str. 21, *Van Loon sin terminologi*, str. 26).

Z práce číší autorův zájem o téma a značný rozhled. Seznámil se s příslušnou sekundární literaturou a dokázal ji kriticky posoudit, např. se vymezuje proti tradičnímu Noreenovu pojetí deklinačních vzorů (str. 41). (Rovněž škála jazyků, ve kterých jsou používané zdroje napsány, je v dnešní době již nebývalá.) Zejména ke sporným oblastem dohledal různé názory a zaujímá k nim stanovisko. Současně si je vědom, že se v této problematice pohybuje na tenkém ledě a na relevantních místech upozorňuje na další možnosti interpretace.

Po formální i obsahové stránce práce splňuje nároky kladené na závěrečnou práci na vysoké škole, proto ji doporučuji k obhajobě. Práci hodnotím jako vyzrálou, inovátorskou a přínosnou a s radostí navrhuji známku výborně.

V Praze 29. ledna 2012

PhDr. Petra Štajnerová, Ph.D.
FF UK, ÚGS, odd. skandinavistiky
oponentka